

ALBINA.

Ese detrei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineca, candu o cola intriga, candu numai diumetate, adeca dupa momontulu impregiurailoru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
„ diumetatu de anu	4 „ „
„ patrariu	2 „ „
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
„ diumetate de anu	8 „ „
„ patrariu	4 „ „

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrechtulu la Redactiune Josefstadt, Langegasse Nr. 43, unde suntu a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditor' a; cate vorfi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuencie si alto comunicatiuni de interesu privatu — se respunde cate 7 cr. de linie repetitilo se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pent. una data, se antecipa.

Congresulu nationalu besericescu.

Sibiu, 18 optovre 1868.

Dle Redactore! In legatura cu raportulu ultimu, Vi spedezu acel cuventarea dlui Mangiuca prin carea a pledatu pentru participarea mireniloru in consistorie, si cuventarea dlui V. Popoviciu carele — spre mare ilaritate a congresului — fece descopirerea cum episcopii militari sunt siliti a portá ladile in spinare, o institutiune acést'a ce defelu nu se póte preferi statutulu organicu ce-lu gatesce congresulu pentru averile besericesci, si care preferintia totusi o pretindeau militarii, desclinitu majorulu Seraciu traesce in credintia ca ladile nu se pórtá in spinare.

In siedinti'a de ieri (sambeta) s'a continuatu desbaterea pana la consistoriele episcopesci, era astadi trecura peste organizarea eparchiilor, metropoliei si congresului. Mane probabilminte se finesce statu tulu besericescu. De regula se incepu siedintiele la 9 ore demaneti'a si se finescu la 2 1/2 ore d. m. Modificatiunile intreprinse in elaboratulu comisiunei, nu sunt esentiale, si va fi bine a reservá publicarea statutulu intregu pana dupa primirea lui definitiva. Mireni intra si in consistoriele eparchiale, anume sectiunea scolastica si epitropi'a se compunu cate de 2/3, mireni.

Sibiu, 19 optovre 1868.

Astadi (luni) congresulu nationalu besericescu si-a incheiatu siedintiele cu primirea definitiva a statutulu organicu. Regularea scolilor si epitropiilor s'a rezervatu congresului venitoriu, caruia i se vor asterne in asta privintia proieptele comisiunilor de acum'a. Aceste proiepte tiparindu-se, se vor impartí curundu, ca asié deputatii venitoriului congresu se le póta studiá.

Urmá raportulu comisiunei in caus'a fondurilor (vedi articulu de mai la vale.)

Suspindiendu-se siedinti'a pentru 1/2 de ora ca se se póta gatí protocolulu si apoi se se autentice, — dupa redeschidere luá cuventu Ioanovicu secretariulu de statu pentru a insirá meritele Esc. Sale Parintelui Metropolitu castigate prin fapte nationali si besericesci, si a-i esprime multiamit'a la carea consentiesce intregulu congresu. Misiciu cerú ca acést'a multiamita se se tréca in protocolu. Escel. Sa P. Metropolitu respunde prin o cuventare de remasubunu, carea abié o incepuse pre candu l'inundara lacremele si de aceea curmá prin cuvinte putiene: „... Pe scurtu am voitu se dicu se nu uitati legatur'a parintilor vostri... Nu mai sunteti neci straini neci óspeti in beserica, cáci aveti influintia in afacerile ei, sunteti unu corpu...“

Dupa o tacere adanca, Esc. Sa gatindu-se a esí din congresu, fu petrecutu de multe vivate.

Caus'a fundatiunilor comune in congresulu nationalu.

(a) Punendu in vederea stimatului nostru publicu actulu de preingrigire, pre care l'a votatu congresulu nationalu besericescu in cauzele controversate cu serbii, avemu a-i premitte unele observatiuni.

Mai antaiu de tóte avemu se spunemu ca acestu actu s'a votatu in siedinti'a de luna trecuta, la propunerea

lui Babesiu ca reportatore alu comisiunei emise in acést'a afacere sub presiedinti'a prè santiei sale dlui eppu alu Aradului.

Mai departe avemu se spunemu ca totu la acea ocaziune dlui Babesiu a datu unu siru de desluciri si splicatiuni la unele puncturi, ce in testulu actului apar de totu generali si sunt altfelu pucinu cunoscute in nuantiele lor. De aceste puncturi si respective cestiuni ne vom ocupá si noi la timpulu seu cu tóta seriositatea.

Avemu se spunemu mai incolé ca congresulu intregu cu celu mai viu interesu a ascultat propunerile lui Babesiu si cu unanimitate li-a datu incuviintiarea sa.

Pe membrii delegatiunei cuprinse in acestu actu i-a votatu congresulu si respective s'a completatu cu numele lor actulu — la recomandarea facuta prin presidiulu seu.

In fine avemu se spunemu ca print' unu conclusu speciale s'a autorisatu Esc. Sa Metropolitulu a dá plenipotentiele necesarie in numele besericeci nóstre gr. orientali pentru casulu, candu incercarile de impacare cu serbii ar remané fora rezultatulu doritu si atientitu, si noi am fi constrinsi a ne cautá drepturile cu procesu.

Acést'a premitiendu, facemu se urmeze acel actulu de care ni e vorb'a:

Decisiune:

Articulu IX de lege din 1868 dispune in §. 8: „Pretensiunile de totu felulu, escate din despartirea ambelor Metropolii, precatu de nu se voru puteá complaná prin invoiala reciproca, voru avé a fi validitate inaintea unui foru judecatorescu ordenariu, ce se va delegá de Maiestatea Sa.“

Va se dica este indegetatu prin lege ca in privinti'a tuturor cauzelor de controversa are a se incercá mai nainte de tóte o complanare amica.

Cauzele de controversa sunt:

1. Fondurile comune aministrate in Carlovietu, precum si cele comune scolari, aministrate in Buda-Pesta;

2. Monastirile comune din partile banatice;

3. Comunele mestecate, anca nedespartite; in fine — Considerandu ca citatulu art. de lege n'a — recunoscutu resolutiunea imp. din 24 decemvre 1864 de valida si obligatoria in dispuetiunile ei, ei fara privintia la cuprinsulu ei citabilu pentru Romani, a dispu altu felu, in desfavorea romanilor, dar nici drepturile de pretensiune a le romanilor nu le a restrinsu precum o facuse acést'a aminti'a resolutiune imperatésca,

4. Pretensiunile asupr'a resiedintieloru si altoru averi fóst'e comune in diecesele Temisiórei si Versietului.

Pronuntiendu-se respicatu, ca este interesulu Romanilor si dorinti'a absoluta a Congresului romanu, a desface tóte aceste cauze de controversa catu mai ingraba pre cale amica, adeca prin invoiala reciproca pacica cu congresulu serbesc, si fiindu congresulu in buna credintia ca si congresulu serbesc va fi condusu de asemeina interesu si insuetitu de asemeina dorintia, si ca acestu congresu serbesc se va convocá si aduná in scurtu timp si anume mai inainte de readunarea congresului romanu nationalu;

Congresulu romanu presinte, cu cugetu de a incercá si a midiloci o invoiala amica asupr'a cauzelor amintite, delegéza sub conducerea Esc. Sale Domnului Metropolitu si presiedinte alu Congresului Andreiu bar. de Siaguna, era pentru unu casu de impedecare, sub conducerea Ilustritatei Sale dlui Eppu alu Aradului Procopiu Ivacico vicu ca sustitutu

o comisiune de 8 membri din partile banatice-unguresci, alesi precatu s'au potutu de printe tieniturile interesate, anume pre urmatorii Domni:

Balnosianu Ionu, supra-locuteninte c. r. in pensiuene, deput. din diec. Caransebesiului.
Ioanovicu Georg. secretariu de statu la minist. ung. r. de culte „ „ „
Mocioni Ant., proprietariu mare „ „ „
Popovicu Ionu, protopopu alu Versietului „ „ „
Babesiu Vicentiu, jude la tabl'a reg. ung. deput. din diec. Aradului
Bica Sim. protop. si presied. alu consist. din Oradea-Mare „ „ „
Popovicu Sig. vice-com. alu com. Arad. si deputatu „ „ „
Radulescu Cons. adv. in Lugosiu „ „ „

Acést'a delegatiune va avé a se constitut numai decatu si a-si staveri procedur'a pentru casulu de adunare a congresului nationalu serbesc; ea va pasí in numele congresului rom. nationalu, era la aducerea de concludu valide in sesiunile ei se va recere participarea de celu putinu 6 membri afara de presiedinte, si maioritatea absoluta a voturilor pre sinti, competindu si presiedintelu votu decisivu. Impoterirea si resp. instructiunea acestei delegatiuni este:

A se pune indata dupa adunarea congresului natiun. serbesc in atingere cu acest'a de a dreptulu si respective cu o delegatiune, ce aru esmite elu din partea sa, pentru acestasi scopu;

A tractá si a pactá in cauzele controversate, pe temeulu operatelor lucrute si substernute prin barbatii romani de incredere si a concludeloru duse prin adunarea deputatilor romani la congresulu si respective sinodulu Carlovitianu din anii 1864 si 1865, avendu ca in vedere si parerile manifestate si dechiaratiunile facute din partea romana in conferintiele miste, ce s'au tienutu intru acést'a privintia in Carlovietu, precum si cele audite la ocaziunea pertraptarei acestui obieptu in sinulu acestui congresu;

A staveri in privinti'a comunelor mestecate norme pentru actulu de despartire si respective pentru asecurarea partei remase séu trecute intru o metropolia de alta natiunalitate.

Incatu pentru fondurile din Buda-Pesta, a se interesá si a intreveni la inaltulu Ministeriu si la tóte locurile concerninti, pentru ca aministratiunea lor presinte sumtuósa se se desfaca catu mai curundu, ele se se impartu dupa dreptate si ecitate, si partea romana se se déo in aministratiunea romana.

Invoiriile in privinti'a comunelor mestecate, precatu acelea s'ar acceptá de catra maioritatea celor interesati in fiecare comuna, a face ca se se puna numai decatu in lucrare.

Invoiriile midilocite in celealalte cestiuni, a le formulá si subserie imprumutatu intr' unu actu de complanatiune, si fiindu ca aceste a atingi mai de aprópe pro eparciele de astadi a Aradului si Caransebesiului, precatu sínódele acestoru eparcii s'ar aduná mai nainte decatu Congresulu besericescu nationalu, a le substernu acelora si a le provocá votulu lor, carele daca si incatu ar fi aprobatu, acele invoiri, dupa concludulu acelor sínóde se potu si esecutá definitivminte.

In casu de necesitate, pentru cestiuni de urgentia, delegatiunea din motive destule póte incheiá si subserie si invoiele specialu provisorio si a midiloci punerea in lucrare a acelora.

Pentru casulu nedoritu si neasteptatu, daca incercarile de impacatiune amica in totalu séu in parte nu ar succede, delegatiunea va face pasii necesari spre a deschide curundu calea proceselor.

Avendu acést'a delegatiune a face procese verbale si dosarie despre tóte intreprinderile si concludese si actele sale, si a le sub-

sterno pre langa reportu detaiatu celui mai de aprópe congresu pentru esaminare si mai de parte dispunere.

Membriilor participatori la activitatea delegatiunei acesteia compete diurna de cincí florini la diua si cate unu floru de mila pentru calatorie, necesarie. De acoperirea provisorie a acestoru spese se vor ingrigi Domnii Episcopi a-i celor doue eparcii, pana la ingrigirea definitiva prin sínódele acelora.

Despre acést'a resolutiune presidiulu acestui Congresu va inscintá numai decatu pre Regimulu tierci si pre Esc. Sa Patriarchulu serbesc ca presiedinte dupa lege alu congresului nationalu serbesc; er' membriloru delegati se va speda acést'a resolutiune pentru fiecarele in forma autentica ca mandatu pentru acést'a misiune.

Sibiu 20 optovre 1868.

Congresulu nationalu besericescu s'a inchoctu astadi la miadiadi.

S'a facutu destulu in timpulu acestu scurtu alu duratei lui; si ca s'a facutu atata, catu s'a facutu, in linia de antaiu e de a se multiamí Esc. Sale Dlu Mitropolitu Siaguna, carele a lucratu inca mai nainte: a) proiectu pentru regulamentul casei, b) proiectu pentru statutulu organicu, si asié congresulu a avutu delocu de ce se se apuce, si ce se lucre, si luandu de basa aceste proiecte, a pututu se ajunga mai usioru la ceva resultat.

Nu numai pregatirea acést'a, dar si ostentel'a nentrerupta a Esc. Sale in interesulu congresului si alu bisericeci, a facutu pe fiecare deputatu si auditoriu de a-lu admirá, si a se bucurá cumca Ddieu a datu besericeci nóstre ortodocse pe unu barbatu intru adeveru, mare de pastoriu si mitropolitu.

Din acestu indemnu deputatii arangiara o serenada maréti cu facii si music'a militara in onóra Esc. Sale Dlu Mitropolitu ca innainte de plecáre se-si mai póta manifestá stiim'a si incederea. Cu ocaziunea serenadei Dlu J. Missiciu a tienutu o cuventare frumósa la carea Esc. Sa a respunsu si mai frumos, si pe urma deputatii se suira in resiedintia ca se-si mai lee inca odata sanetate buna ca de la parintele lor.

Din espresiuile cele multe si de insenentate ale Escelentiei sale se atingu numai un'a: „s'a disu de atate ori cu vorb'a ca bisericeci nóstra ortodocsa e constitutiunala, liberala si nationala; si acum'a congresulu a datu dovedi ca vorb'a s'a facutu adeveru si fapta!“

De la diet'a Ungariei.

Siedinti'a casei representantiloru din 19 optovre.

(u) Presiedinte: C. Szentiványi; notariu Bujánovics.

Ministrii sunt toti de fatia afara de Andrassy. Dupa procedur'a indatinata, notariulu citesce referat'a comisiunei centrali despre procedur'a civila.

Ministru de comunicatiune cont. Mikó respunde la o interpelatiune referitoria la impedecamentele comericiului, cari se ivescu in transportare. In vorbirea sa lunga si adese ori intrerupta de aprobari, fece istoriculu calilor ferate din Austria si Ungaria, si tóta caus'a pedecelor o pune intr' accea, ca o mare parte din caile ferate planuite in Ungaria inca nu sunt gata; spéra inse ca preste putienu timpulu delaturandu-se tóte dificultatile, comericiulu Ungariei va luá unu sboru mai favoritoriu.

Dupa acesteia urmá referat'a comisiunei coneredite cu esaminarea principiiloru fundamentali a proiectulu de lege referitoriu la procedur'a civila. Comisiunea antaiu: aprobeza ca ministru de justitia a gatitu

unu opu sistematicu in procedur'a civila in locu de asiá numitele novatiuni novellarie a dou'a: comisiunea recomanda decisiunea cestiunilor strinsu legate de organizarea jude-tiala, si a treia: se se desbata novatiunile in-troduse in procedur'a civila. Luandu-se ace-s-tea principie la desbatare, cestiunea a dou'a suleva mai multe dificultati, si anume pasa-giulu acest'a: „Curi'a se nu se imparta, era pentru Ardélu se se constituie alt'a“ atrase o disputa infocata dupa sine, la care luara parte: Tóth, Dobrzansky, Zmeska si Besze luptandu pre langa proieptulu ministerialu adeca: pre langa decentralisarea curiei, si constituirea a-loru 8 judetie apelatorie in diferitele parti ale tierii; era Bónis, Tisza si Horváth pre langa opiniunea comisiunei. Venindu cestiunea la votu, maiortatea partinesce opiniunea comi-siunei.

Dobrzansky areta intro vorbire oratori-ca, si plina de spiritu patrioticu cu arguminte neresturnavere nedreptatile, ce s'ar causá na-tiuniloru nemagiare prin adoptarea opiniunei comisiunei. Ambele judetie ar fi numai intre magiari anume in Pest'a, si in Muresiu-Osor-heiu; si ore n'a avutu comisiunea infentiunea de a eschide si posibilitatea intrebuintarii al-toru limbe in aceste judetie prin numit'a re-comendare? (Sgomotu, si contradicre). Do-brzansky cu voce nalta: „Domniloru! deca nu vom fi cu atentiune si drepti fatia cu natiunile nemagiare: atunci vi marturisescu dupa con-vingerea mea ca si bas'a viitorului Ungariei se va clatina, caci natiunile nemagiare nu-si vedu ascurate protensiunile loru juste in pa-tri'a acest'a; (Sgomotu, larma nentrerupta, presiedintele elopotesce). Acest'a vi o spunu sinceru, si trebuie se o recunosca fia cine, care scie ca Ungari'a consta si din natiuni ne-magiare. La acest'a vorbire pre nimerita si plina de sentiu nationalu, respunse liberalulu(?) Tisza si Bónis: ca densii nu vor se urmeze neci candu lui Dobrzansky pe terenulu acest'a, si apoi luandu refugiu la sofisme afirma: ca deca e vorb'a de justitia, atunci nu potemu vorbi de cestiunea nationalitatiloru; si la acé-s't'a i va veni timpulu, si apoi atunci se va vedea din acelu proieptu ca ungiurii nu-su ini-micii nationalitatiloru.

Deca liberalismulu si sotiemiintele fra-tiesci ale magiariloru se exprima in acelu pro-ieptu argisitu: atunci indresnimu a face mo-dest'a observare: ca dnii Tisza si Bónis sunt mai putienu liberali de catu Turcii.

Siedinti'a casei reprezentantiloru din 21 optovre.

(u) Dupa cetirea si autenticarea proto-colului si transpunerea petitiuniloru incurse la comisiunile concerninti; deputatulu Dáni presinta casei petitiunea reunioei docintiloru din Segedinu, cari facendu-si observatiunile sale la proieptulu de lege asternutu din par-tea ministrului de instructiune publica in caus'a educatiunei, ceru ca se se transpuna comisiunei de 25. Se primesce.

Ivánka inca presinta un'a in caus'a im-bunetatei salariului invetiatorescu, care se transpune comisiunei respective.

Dupa acestea trecendu-se la ordinea di-lei, obieptulu desbaterii fura novatiunile in-troduse in ordinea procesuala si anume:

1) Aprobéza cas'a introducerea publi-ci-tatei depline:

2) Aprobéza cas'a procedur'a nulitati basate pe principiulu immediatitati si a for-malitati pure?

3) Aprobéza cas'a, ca tote sentintiele se póta ajunge la forulu supremu (tabl'a sep-temvriale). Principiele espuse sub 1, si 2 primindu-se cu unanimitate, la puntulu alu 3, facu N. Szabó emendamentulu, ca sentintiele trecute prin instanti'a prima si adou'a — deca sunt intru tote conforme — se se supuna ese-cutiunei definitive. Aci se incepú o disputa lunga si infocata, la care participara Bónis, Just, ministrulu de justitia Horváth, care inca partení pe Szabó si Vukovich, care pleda pre langa opiniunea comisiunei codificationale.

Punendu-se emendamentulu la votu, maiortatea lu primesce.

Dupa acestea se mai desbata si alti §§ cari se primira fora nici o strafornare. Me-danu inca fece unu emendamentu referitoriu la reprezentarea partiloru prin advocati, inse numai in casulu acelu deca partile nu-su in stare a se defendá. Medanu desfasura princi-piulu despre dreptulu libertatei individuali.

Dobrzansky lu partinesce pre Medanu. La votisare emendamentulu se respinge accep-tandu-se testulu originalu.

Cu acestea siedinti'a s'a finitu.

La raportulu nostru din siedinti'a tienuta in 19 l. c. avemu se adaugemu, ca dintre de-putatii nostri romani a vorbitu veteranulu no-stru luptatoriu d. Aloisiu Vladu, pledandu intr'o cuventare bine motivata pre langa de-centralisarea curiei.

Cea mai mare parte dintre deputatii nostri totu mai absentéza; speramu inse, ca finindu-si congresulu agendele sale — nu vor intardiá a se presentá cu totii, ca se lee parte activa la desbatarea cestiunei nationalitatiloru, carea peste putiene dile se va trage pe tapetu. In conferintiele comisiunei emise in caus'a nationalitatiloru s'a respinsu atatu liberalulu proieptu alu subcomisiunei, catu si celu co-munu statoritu alu romaniloru cu serbii, ac-ceptandu-se elaboratulu, renegatulu slovacu Kerkápolyi si Horváth, in care ni se ignóra cu totulu intrebuintarea limbei.

Siedinti'a casei reprezentantiloru din 23 optovre.

(u) Cetindu-se si autenticandu-se proto-colulu siedintiei trecut presiedintele areta petitiunile incurse, cari se transpunu comi-siuniloru referitive.

Berzenczey interpeléza ministerulu in privinti'a castelului din Muresiu-Osorheiu, pre care ocupandu-lu comand'a imperatéseca si fo-losindu-lu pentru militia, de presinte a mai ocupatu unu spatiu de 150 de urme in giurulu castelului, prin ce sunt proprietarii de acolo constrinsi in drepturile loru. Se va da in scrisu ministeriului.

Bernáth intetiesce deschiderea acade-miei ludoviciane, in privinti'a careia inca in anulu trecut a interplatu pe ministrulu Andrassy si Eötvös, dar neci pana astadi nu i s'a datu respunsu. Vorbirea, in carea motivase necesitatea deschiderei Ludoviceului, si in carea intona mai alesu sciinti'a militaria — o primesce cas'a cu aprobare.

Kiss citece opiniunea comisiunei emise in caus'a calci ferate intre Temisior'a si Aradu; se va tipari si se va pune la ordinea dilei.

Horváth citece modificatiunea comisi-unei juridice, care e conforma modificatiunei facute in testulu originalu, unde s'a statoritu numai doue judetie apelatorie. Se primesce.

Dupa aceste se intempla votisare difini-tiva supra proieptulu de lege referitoriu la ordinea procesuala.

Se pune la desbatare proieptulu de lege pentru restituierea securitatei publice.

E lucrul cunoscutu, ca securitatea publi-ca in Austro-Magiaria e forte periclitata. Ban-de organizate de telhari cutriera tota tier'a, mai alesu de cand s'a inauguratu nefericita era a dualismului. Ministrulu de interne ceru mai de unadi unu creditu suplinitoriu de un'a suta de mii de florini pentru restituierea securitati publice periclitate; si de presinte e multumitu cu sum'a recomandata de comisiunea finantiala, care face 60.000 de florini. Mai multi deputati facura inputatiune dlui ministru „respundie-toriu“ pentru acest'a diferintia de 40.000 de florini. Dlu ministru aduse de motivu: ca de atunci, adeca de candu a cerutu creditu de 100.000 florini — s'au prinsu multi telhari, si asié acum e de ajunsu si sum'a recomandata de comisiune. Dupa mai multe pledari pro si contra, majoritatea primesce proieptulu aster-nutu de comisiune de basa desbaterii speciali.

§-ulu primu, care creditá ministeriului de interne sum'a de 60.000 de florini, se stra-forma intr'acolo ca: in locu de 600, se-i-se credite un'a suta de mii de florini; o procedu-ra pre catu se póte de ridiculosa, atatu si de nelogica. N'ai inse ce face ca intrerumperile de „se votamu“ e celu mai eficace argumentu, de care s'a folositu maiortatea si cu ast'a o-casiune.

§-ulu 2 si 3 fiindu cu totulu neesentiali, se primescu nestramutati. Ne mai fiindu altu obieptu la ordinea dilei, siedinti'a se aredica.

Cu bucuria aducemu la cunoscenti'a publicului cetitoriu ca in siedinti'a de astadi a-vuramu onóra a vedé dintre deputatii re-n-torsi de la congresulu nostru nationalu bese-riescu pe dd. Antoniu si Alesandru Mocioni, si pe Sig. Borlea.

Memorandulu

partiei romane politiconationale din comitatulu Ara-dului, in cestiunea pretensiuniloru de drepturi nationale.

In consideratiune ca deslegarea cestiunei de nationalitate formédia un'a din partile cele mai essentiali ale corelatiuniloru interne din Patri'a nostra si e un'a din cele mai de frunte probleme ale legislatiunei;

In consideratiune ca cestiunea acest'a, ca un'a ce formédia pulsulu principale de vietia alu puterei si autoritati de statu a patriei, de-multu si-ascépta deslegarea de la legislatiune, inse acésta deslegare acceptata nu s'a indepli-nitu inca pana acum'a;

In consideratiune ca deslegarea cestiunei acesteia, si indetulirea nationalitatiloru e unica conditiune de ascurantia pentru consolidarea puterei Statului, contra atacuriloru din afara si e unica garantia pentru inviolabilitatea con-stitutiunei;

In consideratiune ca reprezentantii ro-mani si serbi din diet'a tierii, asternendu le-gelatiunei formularea pretensiuniloru nationale in proiectu de lege, acestea au si venitu la cu-noscenti'a publica, pentru a caror'a spriginire au purcesu si declaratiuni din partea nati-onalitatiloru singuraticie, inse universitatea ro-mana a comitatului acestuia (desi face majori-tatea poporatiunei in comitatu, totusi in comi-tetulu comitatensu fiindu de asta data in mi-noritate) in organismulu actualu alu comitatu-lui si in fati'a majoritatei neromane din comi-tetu nu-si póte pronuncia din acestu comitatu parerea sa despre acele proiecte;

In consideratiune ca opiniunea nati-onalitatiloru interesate despre proiectele atinse si lips'a pronuncierii partinitóre seu, contraria loru e nedisputavera, caci inpartasindu-se, res-pective facendu-se cunoscutu stadiulu preten-siuniloru nationale, se face patriei comune, legelatiunei si guvernului unu siervitiu esen-tialu.

In consideratiune ca guvernulu si lege-latiunea neaparatu are se cunosca si se scie tote pretensiunile urmande din cestiunea na-tionala, a carora industlire singuraticile na-tionalitati o accepta de la legelatiune.

Partid'a romana politico-nationala consti-tuita in comitatulu Aradului si tiene de deto-rintia patriotica a dá spresiune sincera preten-siuniloru sale nationale si detaiuriloru preten-siuniloru acestora, spresiunea acest'a a o predá publicitati, si deschilinitu memorandulu ace-st'a compusu asupra loru a lu subterne lege-latiunei inalte.

Asiá dara poporulu comitatului acestuia de nationalitate romana, pe lenga declarati-nea solena ca asemenea si iubese patri'a si na-tionalitatea sa, si ca doresce intre tote jursta-rile a fi aparatoriu credinciosu precum adrep-turiloru sale nationale, asiá si a patriei, ca partid'a acest'a accepta cu incedere deplina realizarea acelei promisiuni facute din parte competenta cumca deslegarea cestiunei nati-onalitatiloru inca in decursulu dietei presinte se va pertractá; — partid'a acest'a protensiu-nile drepturiloru sale nationale le baséza pe urmatoarele duoe principie cardinale.

Ca natiunea romana doresce deslegarea cestiunei de nationalitate numai asiá ca intre-gitate teritoriala si unitatea statului se nu se vatame seu atinga.

Ca natiunea romana crede ca numai asiá se póte satisfacé cestiunei nationalitatiloru res-pective postulatelor sale de dreptu purce-diendu din principiulu egalei indreptatiri pro-nunciate prin legile anulu 1848, daca deplina egala indreptatire a nationalitatiloru se va re-cunosce si asigurá prin lege.

Deórace fic care paragrafu alu proiectu-lui de lege scrisu si edatu in 11 februaru 1867 prin reprezentantii romani si serbi di-etali purcede din principiile nostre sus descri-se, totu cuprinsulu lui este umarinti'a logica a principiiloru nostre de susindicate, si prin umare acelu proiectu de lege este es-presiunea principiiloru, convingerei si postu-latoru nostre proprie: Deci dara partid'a ro-mana politico-nationala din comitatulu Ara-dului declara solenu, cumca mentionatulu pro-iectu de lege ce s'au scrisu si datu pu-blicitatii prin ablegatii nationalitatiloru cupria-de in sine detaiurile postulatelor de dreptu a partiei romane nationale, si marturisimu ca legitimarea dispositiuniloru proiectate in tri-h-sulu, e propri'a pretensiune drépta a natiunei nostre.

Cuprinsulu proiectului atinsu si de alu

nostru declaratu e urmatoriulu:

(Se afla in albina nr. 12—119 si 15—122 din anulu 1867.)

Partid'a romana politica si nationala din comitatulu Aradului e astfelu convinsa, cum-ca dreptatea postulateloru detaiate, derivate numai din principiulu si spiritulu egalei in-dreptatiri ce formédia conditiunea esistintiei egalitati de dreptu individualu, va afla partinire si recunoscentia la totu patriotulu li-beralu si nepreocupatu, — cumca postulatele aceste nici intr'o privintia nu se estindu peste hotarele intereselor patriei comune si a sta-tului, cumca indetulirea acestoru pretensiuni drepte, contopindu popórale tuturoru nati-onalitatiloru intr'unu trupu si sufletu, va castigá puterea si spiritulu milionelor spre apararea si consolidarea patriei comune, constitutiunei si tronului.

Asiá dara partid'a politica si nationala romana a comitatului acestuia in simtiulu cu-noscentiei drepturiloru sale nationale si in con-vingerea sa sincera susesprimata, pune de-plina incedere in prudinti'a si liberalismulu legelatiunei si guvernului respundiatoriu si nu se indoiesce ca guvernulu va indegetá astfelu de directiva a operatiunei intru deslegarea cestiunei nationalitatiloru, incatu pentru ase-curarea binelui patriei comune si constituti-unei, si va tiené de cea mai principalachiamare a efectui intrunirea puterii popóreloru, si nu se póte indoi ca deslegarea cestiunei acesteia, carea forméza conditiunea de unire a puterei interne materiale si spirituale, ca o chiamare mai momentosa si mai urgiuta a legelatiunei si guvernului, va ajunge fara amanare sub pertractarea dietei si in asiá moduse va ispra-vi ca tote nationalitatile patriei intregi se-si afle indetulirea.

Partid'a romana politica nationala consti-tuita in comitatulu Aradului purcediendu din incederea acest'a cu reverintia patriotica si pe langa esprimarea supunerii sale ca-tra legelatiune si-a tienutu de detorintia patriotica si nationala pentru deslegarea ce-s-tiunei nationalitatiloru fara amenare prin lege, si pentru de a fi la deslegarea acest'a cu pri-vire déma la pronuntiatele pretensiuni juste, memorandulu acest'a a lu subterne inaltei diete.

Semnatu in Aradu 8 aug. 1868.

In numele partidei romane politico-nati-onale constituite in comitatulu Aradului (ur-méza subserierile membriloru comitetului par-tiei nationale.)

Statutulu organicu.

atu bisericeii ortodoxe romane din Ungari'a si Tran-silvan'i'a.

Dispusetiuni generali.

(Continuare)

II.

Comitetulu parochialu.

§. 17. Comitétulu parochialu este cor-poratiunea alesa din sinulu sinodului paro-chialu, pentru a representá in afara comun'a bisericeasca, a portá si conduce afacerile ei in privinti'a economica a bisericeii, scólei si fun-datiuniloru.

§. 18. Membrii Comitétului parochialu se alegu pe 3 ani; se potu insa si realege.

§. 19. Comitétulu parochialu se compu-ne: in parochie pana la 1000 de suflete din 10, pana la 1500 din 15, pana la 2000, din 20, pana la 2500 din 25, si de acolea in susu de 30 de membri.

Tat'a si fiulu, mosiulu si nepotulu, fratii, socerulu si ginerele nu potu fi deodata mem-brii comitetului.

Parochulu respective administratorulu parochiei este membru naturalu alu comiteta-lui, era unde de presinte sunt mai multi pa-rochi, celu mai inaintatu in servitiu.

§. 20. Comitétulu parochialu constituin-du-se, si alege presiedintele si notariulu. Pre-siedintele se alege din sinulu comitetului, no-tariulu inse póte fi si altu individu eualificatu, carele de nu este membrulu comitetului, are numai votu informativu.

§. 21. Comitétulu si va tienca siedintiele, candu va cerc trebuinti'a, car regulatu cu fi-neca lunci lui iuliu si decemvre a fic-carui anu, ca sinodului parochialu, ce se tiene in luna lui ianuaru (§. 12.) se si póta asterne rapo-rtulu generalu despre averea miscatóre a bi-sericeii, scólei si fondelor, si ratiotiniulu a

nualu, precum si unu proiectu despre spesele bisericeii, scólei si fundurilor pre anulu viitoriu.

§. 22. Pentru validitatea decisiunilor comitetului parochialu se cere presentia majoritatii absolute a membrilor si majoritatea voturilor.

Déca voturile sunt egali, dirime votulu presiedintelui.

§. 23. Sfer'a de activitate a comitetului parochialu este urmatórea:

1. A inventá averea miscatóre si nemiscatóre a bisericeii scólei si fondurilor, si a o tienne in evidentiá; acestu inventariu se compune in trei esemplarie, dintre cari unulu se pastréa la epitropia parochiala, alu doilea la comitetu éra alu treilea se subterne consistoriului;

2. A ingrigi pentru sustinerea in intregine a averei miscatóre si nemiscatóre a bisericeii scólei si fundurilor;

3. A pestrá in stare buna edificie bisericesci, scolari si fundationali;

4. A provide bisericea cu trebuinciósele icóne, vase santite, carti si alte aparate pentru servitiulu ddiescu; si scóla ca mobilele si aparatele recerute;

5. A eserie concursu pentru ocuparea postului de parochu, caplanu, diaconu, profesor si invetiatoriu, in urm'a avutei cointelegéri cu protopresbiterulu localu si respective directiunea scolará;

6. A se consultá si a combiná cu protopresbiterulu respective directiunea scolará — list'a candidatilor, cari au concursu pentru postulu de parochu, diaconu, profesor si invetiatoriu;

7. Aftarea mijlóceloru trebuincióse pentru eventuala edificare si reparare a bisericeii, scólei casei parochiale si altoru edificie proprii ale fondurilor, si a relationá despre ele sinodulu parochialu;

8. A tractá despre aftarea mijlóceloru, ce se receru la dotatiunea parochului, capelanului, diaconului, profesorilor si invetiatorilor si a relationá despre aceea sinodulu parochialu;

9. A prófige conditiunile, ce trebuie se observeze epitropii la osarendarea realitatilor bisericesci, scolari si fundationali;

10. A prófige modalitatea clocarei banilor disponibili a bisericeii scólei si fundurilor;

11. A alege pre cantori, clopotari, si pre alti servitori bisericesci si scolari; cantori numai acei individi potu deveni ales, cari producu de la protopresbiteru atestatu de calificatiune.

13. A nesuá pentru religiositatea si moralitatea membrilor parochiali, precum si pentru desradacinaarea datineloru stangace si desfrangari, prin mijlóce morale si pedepse mai mici bisericesci; si a cere ajutoriulu protopresbiterului éar' la casu de necesitate alu Episcopului spre restaurarea religiositatii si moralitatii;

14. A aperá vadi'a si onóra bisericeii si comunei parochiale in intelesulu legilor;

15. A face scaunulu protopresviteralu, consistoriulu eparchialu prin scaunulu protopresviteralu veri ce propunere si plansóre privitóre la tréba bisericeasca, scolará si fundationala si a le subterne consistoriulu eparchialu.

16. A sprjiá pre copiii seraci intru frecuentarea scólei parochiale prin provedere loru cu carti scolari;

17. A infintá biblioteca parochiala spre inlesnirea cetirei cartiloru folositóre;

18. A duce protocolu despre tóte afacerile sale, a tienne actele in ordinea cuviinciósa si a le pastrá in archivu.

III.

Despre Epitropii parochiali.

§. 24. Epitropii parochiali sunt acei barbati din parochia, caror'a li se concedere averea parochiala, scolara si fundationala.

§. 25. Epitropii se alegu prin sinodulu parochialu dintre cei mai meritati barbati ai parochieii si nu potu fi ruditi la olalta pana la alu 6. gradu de sange si alu 4. de cuseria.

§. 26. Pentru parochieele pana la 1000 de suflete se alegu doi, pana la 2500 de suflete trei, ér' pentru parochieele, alu caroru numeru trece 2500 suflete, patru Epitropii.

Ei se alegu pre trei ani, însa se potu realege.

§. 27. Chiamarea Epitropiloru parochiali este:

1. a primí de la comitetulu parochialu pre langa inventariu tóta averea miscatóre si nemiscatóre a bisericeii, scólei si a fondurilor si a manipulá cu aceea dupa conclusulu sinodulu si alu comitetulu parochialu;

2. a pastrá intr'o lada de feru cu trei cheii averea miscatóre a bisericeii, scólei si a fondurilor precum sunt banii, si alte chartie de pretiu si obligatiunile. Dintre cele trei cheii ale casei parochiale se va pastrá cate un'a la cate unu epitropu, éra unde sunt numai doi epitropi, acolo a trei'a cheia se va pastrá la parochulu designatu prin comitetu spre aceea. La deschiderea si inchiderea casei se cere presentia a tustrei individi, cari au cele trei cheii ale casei, si acestia sunt in solidu respundietori pentru starea casei;

3. a duce unu protocolu despre percepte si erogate;

4. a duce unu jurnalulu despre starea averei parochiale; acestu jurnalulu are a se duce in dóua esemplare, dintre care unulu se va asiedia in cassa; éra celalaltu va fi la epitropi;

5. cu finea anululu solaru a depune comitetulu parochiale ratiotiniá documentatu despre veniturile si cheltuielile bisericesci, scolari si fundationali;

6. a nu intreprinde nici o erogatiune fara imputernicirea sinodulu si comitetulu parochiale;

7. a priveghia, ca edificie bisericesci, a scólei si ale altoru realitati precum si curtea bisericeii, a scólei si a casei parochiale, asemenea si cintirimulu se fie in stare buna;

8. a platí regulatu salariile prefapte pentru personalulu bisericescu si scolariu, precum si ajutoriulu altoru persóne serace si a stipendistiloru. —

§. 28. Acolo, unde comun'a scolare sta din dóua séu mai multe parochii se alege din comiteele acestoru parochie unu comitetu scolaru si prin acestu o epitropia scolare si asi'a

1. numerulu membriloru unui asemenea comitetu scolaru consta din cate trei membri alesi din si prin comiteele parochiale respective;

2. numerulu membriloru unei asemenea epitropie scolare consta din patru membri;

3. alegerea acestui comitetu se face pre 6 ani, éra alu epitropiloru pre 3 ani;

4. comitetulu si epitropia scolare au in trebile scolare, ce le compete comitetelor si epitropieloru parochiale.

CAPULU II.

Despre protopresviterate.

§. 29. Protopresvit. este complexulu mai multoru comune bisericesci, avendu unu protopresviteru ca antiste in trebile loru bisericesci, scolari si fundationali; protopresviterulu trebuie se locuiasca in acelu locu alu protopresviteratulu, care este mai indemana comunelor bisericesci din protopresviteratu.

§. 30. Protopresviterulu si indeplinésece afacerile: 1. prin scaunulu protopresviteralu, 2. prin sinodulu protopresviteralu si 3. prin comitetulu sinodulu protopresviteralu.

Despre scaunulu protopresviteralu.

§. 31. Scaunulu protopresviteralu este aceea autoritate in afacerile bisericesci, care in acestea in generalu, é' in cele mai josu e-numerate in specialu formédia forulu de prim'a instantia in ierarhia.

§. 32. Scaunulu protopresviteralu consta afara de protopresviterulu séu suplentele acestuia ca presiedinte, din siese parochi ca membri cu votu decisivu, apoi din unu defensoru matrimonialu si unu notariu cu votu consultativu, cesti doi din urma potu fi si dintre capelani, diaconi séu mireni, avendu notariulu a purtá protocolulu, a se ingrigi de lucrarile scripturistice, speditiuni si archivu.

§. 33. De competintia scaunulu protopresviteralu, ca foru de prim'a instantia se tienne urmatórele obiecte: a complaná si eventualminte a decide:

1. diferentiile escate intre preoti, controversele comunelor parochiali in privintia esagerarei competintiei stolare si a altoru neajursuri din partea preotiméi; plansorile preotiméi in privintia decurtarei stólei si altoru venituri legali preotiesci din partea comunelor parochiali séu a singuraticiloru credinciosi;

2. controversele referitóre la logodna si casatorie in partea loru canonice; a prive-

ghia asup'a ducerei acurate a protocolelor matriculari si altoru protocolu parochiali, a pertractá alte obiecte preotiesci si disciplinári preotiesci, pre care consistoriulu le incredintieza scaunulu protopresviteralu ca forulu de prim'a instantia; a esamina alegerile de parochu, caplanu, diaconu si alte fetie bisericesci;

3. a priveghia asupra purtarei fetieloru bisericesci.

§. 34. Spre aducerea unui conclusu validu se recere, ca afara de presiedinte si notariu se fia de fatia celu putienu patru membri. Candu voturile sunt egale, dirima votulu presiedintelui.

§. 35. Membrii scaunulu protopresviteralu nu potu fi ruditi intre sine pana la alu siéselea gradu de sange si alu 4. de cuseria; si nu potu luá parte la pertractariile, unde cu vre-o parte ligitanta sunt in aceea si mesura ruditi.

§. 36. Sinodulu protopresviteralu va tienne regulatu siedintiele sale din luna in luna; insa in casuri urgenti se potu tienne si siedintie estraordinarie.

§. 37. Apelatiuni de la scaunulu protopresviteralu se potu face la consistoriulu eparchialu in 14 zile, éra cele mai tardiu facute nu se iéu in consideratiune, si otarirea scaunulu protopresviteralu se pune in lucrare, afara de cauzele matrimoniale terminate cu totala despartire a partiloru, cari trebuescu din diregatoria a se susterne consistoriulu respectivu.

Cuventarea lui Simeone Mangiucá in siedintia congressulu nationalu din 16 opt.

Inaltu pré santite Metropolitu si presiedinte, onorate Congressu!

Spre a poté cu temeiu vorbi si dejudecá meritulu obiectulu: pentru participarea si a mireniloru in consistoriulu bisericescu, cu sfera de activitate in cauze spirituale numite, — dupa parerea mea ar fi de lipsa a chiarificá si cunosce ceva mai de aprópe a) conceptulu numelui „bisericea“; b) cauzele spirituale (res spirituales) in ce se cuprindu, si c) pre scurtu origina si istoria institutulu numitu „consistoriu“.

Mare este Dloru caus'a de sub intrebare, si grea se vede deslegarea ei. Eu me rogu de Domniele vostre, se binevoiti, cu privintia la insemnatarea cea mare a obiectulu, alu luá sub dejudecare meritoria si neamagita, si a nu constringe absolutu in mesur'a timpului, si intrebarele vitali a bisericeii nóstre, cari déca se precipitéza si nu se desléga dupa imperativele recerintie ale timpului, potu avé dóra si urmari dureróse si daunóse pentru bisericea; responsabilitatea nu credu ca o va poté luá asup'a-si cineva.

Eu Dloru, me voiu nezúf pre catu se poté, si pre catu iérta momentositatea lucrulu, pre scurtu a desvoltá meritulu obiectelor, dupa cum l'am studiatu eu si dupa cum m'am formatu eu modest'a mea parere.

Antaiu incepu cu „bisericea“ si la intrebarea: *ce este bisericea?* respundu: bisericea este cuprinsulu (der Inbegriff) poporulu bisericescu si alu preotiloru; acesta este definitiune in intelesu stensu.

In vechime au fostu pareri, cari de unii pontifici s'a petrecutu si in codicele numita: dreptulu canonic, de dupa cari pareri, s'a afirmatu cum ca: *preotulu este bisericea*; in-se acesta intarire a purtatu, si déca va mai fi esistandu, pórtá in sine caracterulu timpuriloru agitati mai vechi, si de neintelegere in bisericea lui Cristosu; si din acestu punctu de vedere se poté escusá, si acést'a cu ataf'a mai vertosu, fiindca prin sciintia, civilisatiune si cultura se vede a fi devinsa acést'a greutate in bisericea. Astadi credu ca suntemu cu totii convinsi, cumca *acea faimósa sententia bisericesca: Salus ecclesiae, suprema lex esto*, spre delaturarea neintelegeriloru, trebuie se se intregéseca si asi'a se sune: *Salus ecclesiae, id est populi ecclesiastici, suprema lex esto*, — adeca: Salutea ori fericirea bisericeii, va se dica a poporulu bisericescu, este cea mai de frunte, suprema lege. Si in acestu intelesu credu eu ca ar trebui orenduite cauzele si afacerile nostre bisericesci.

Trecu la: Cauzele spirituali (res spirituales). Aceste sunt greu de ale hotari si definiti, fiindca Canonistii, cari au scrisu dreptulu canonic chiamati fiindu spre acést'a, pana

in dilele de asta-di inca nu sunt un'a si in intelegere intre sine.

Unii canonisti, au introdusu si numitu de cauze spirituali ast'felu de lucruri, despre cari nici la unu intieptu alu lumei, si nici la unu jurisconsultu nu se afla asi'a ceva, — dar' si din S. Scriptura se vede a nu se poté repitificá. De esemplu dieciúf'a (dijn'a), care s'a datu la unele biserice in imperati'a lui Cristosu, si vasele sacre din bisericea, cari la unii canonisti trecu de cauze spirituale, ori aternatorie (adhaerentes), acei'a ce, dupa parerea mea, anevoi'a poté fi adevveratu.

Se crede, cumca impartirea urmatória in: a) cauze pure spirituale (res mere spirituales) si b) cauze bisericesci (res ecclesiasticas) ar' fi mai adevverata si dóra salutaria. Dupa acést'a impartire s'ar tienne a) de cauze spirituale: 1) adevverulu credintiei; 2) predicarea cuventulu lui Ddiu 3) administrarea (dicu administrare) sacramentelor; 4) rugatiunile publice; 5) ceremoniele bisericesci, si 6) servitiulu Ddiescu; éra b) de cauze bisericesci, s'ar tienne: 1) persónele bisericesci si trebile loru in intelesu stensu; 2) disciplin'a preotiesca 3) pedepsele preotiesci; 4) cauzele matrimoniale 5) patronatulu (unde esistéza in bisericea lui Cristosu) si alu 6) averile bisericesci, si dóra mai altele.

In urma trecu la: Originea si istoria institutulu numitu „Consistoriu“. Asup'a acestui obiectu au fostu si sunt controverse sciintifice cu rezultatu de mare insemnatare. Sciintia critica se vede a se aplecá si decide in acelu: 1) cumca institutulu consistoriulu numitu, nu este de origina si dreptu divin; 2) cumca nu se poté dovedí nici din statulu republicei jidovesce, care éra republica teocratica; 3) cumca nici din testamentulu nou nu se poté evindicá necesitatea consistoriulu; 4) nici din doctrina si praes'a apostoliloru; 5) cumca nici apostolulu Pavelu nu a invetiatu despre necesitatea acestui institutu, precum vreu unii; 6) cumca consistoriulu nu purcede din judetiulu presbiteriloru; 7) dar' nici din judetiulu episcopescu; 8) cu ataf'a mai putinu din sinodulu eparchialu.

Este lucru cunoscutu, cumca inca in alu doile seclu dupa Crestosu, sub imperatulu Hadrianu, se judecau trebile civile ale imperatiei, in acestu institutu numitu Consistoriu, alu carui presiedinte éra de regula imperatulu; acestu judetiu éra proviedutu cu judecatori numiti „asesori“. Grecii au numitu acestu judetiu Sinedrión, care numire se crede a purcede, din jidovesculu: Sanhedrin.

De la acestu judetiu imperatescu numitu „Consistoriu“, s'a imprunutu numele si forma consistoriele nóstre bisericesci, cari s'au desvoltatu istorice in decursulu secliloru, dejudecanduse cauzele bisericesci mai multu dupa dreptulu romanu, dar' mai cá in specie dupa procedur'a acestui dreptu, pana candu din alu 12. seclu incependu, s'a constituitu mereu si dreptulu canonic in forma corespundietória cerintieloru.

Imperatii judecau pre episcopi si clerici precum si cauze bisericesci in consistoriele loru civile, precum a facutu inceputulu si primulu imperatu crestinescu Constantinu celu mare, care se numea pre sine: episcopu de la Ddiu constituitu preste toti episcopii, indrumandu pre episcopi se grigitéca numai de trebile interne ale bisericeiloru; se afla unele marturii si in contr'a acestei afirmari, insa praes'a de pre timpul celu dovedese din contra. Pentru amesteculu acestui imperatu in trebile bisericesci l'au si ocaritu episcopulu din Corduba Spaniei.

Si cu istoria a mana se poté dovedí, cumca in tóte imperatiile si in toti secli, precum in bisericea orientala, asi'a si in cea a apusului, pona astadi nu a incetatu cét'a si pretensiunile (in mesura mai mare, séu mai mica) de a participá si mireni in judetiile bisericesci; ba ce este mai multu, ne a póstratu istoria si de acele date, cumca a fostu timpulu — inca inainte de reformatiunea protestantiloru — candu mai vertosu in unile state din Germania si in Franta, preotimca la olalta cu mireni s'iedeau in consistoriu si dejudecau cauze nu numai bisericesci, ci precum se vede si lumesci (laice), de unde apoi s'a esatu cét'a indelungata intre capii bisericesci si lumesci.

Si éca astadi acést'a intrebare: de a participá si mireni in consistoriulu bisericescu, la ordinea dilei in acestu maritu congressu. Acést'a ar' fi pre scurtu originea si isto-

ri'a consistorielor besericesci, căci a desvôltă aci pre largu temeiriile indeditate, nu me ier-ta timpul si dora nici loculu.

Deci, dupa premitearea acest'a eu sum asi'a de liberu, a face urmatôri'a motiune, ori propusetiune:

Cumca consistoriu se se compuna din preoti si mireni, inse incatu se se pôta constitui asi'a: a) cum ca in cause pure spirituali (res mere spirituales), precum si in cause besericesci — escipiendu causele de disciplina preotiesca, si causele de matrimoniu (in catu aceste privescu la despartirea matrimoniului de totu, séu de la patu si mésa) se judece numai preoti; era b) cum ca, in cause de discipline preotiesci, si in causele de matrimoniu, cu privintia numai la despartirea casatoriei de totu, ori de la patu si mésa, se judece preotii inpreuna cu mireni in numeru asemenea.

Si acésta credu, dupa priceperea mea, a fi cu putintia, si inca din urmatôriile motive:

1) Fiindu că, spre a luá parte si mireni in consistoriu la deciderca causeror anumite, este dejá o necesitate fisica si morala devenita imperativa.

2) Fiindu că, nu este ni contr'a canóneloru, déca si mireni vor luá parte in consistoriu, la dejudecarile causeror numite (déca mi se va afirmá in contra, 'mi retienu dreptulu de a vorbi inca o data la obiectu spre a demonstra).

3) Fiindu că, causele besericesci memorate, sunt de natura spirituala si seculara, de unde naturalminte urméza, cum că, precum sunt causele, asi'a trebuie se fia si iudii (quales sunt causae, tales requiruntur iudices).

4) Fiindu că beserie'a precum am aretatu mai susu, sta din poporulu besericescu si din preoti, de unde urméza, că mirénulu nu pôte fleschisu cu dreptate, a nu judecá de causele sale besericesci, dar' mai vertosu de cele cari sunt de natura spirituala si seculara.

5) Fiindu că, fara dreptu se obiectéza mirenilor ignorantia in S. Scriptura, de óra ce pr'in primirea darului duhului santu, s'a reversatu binefacerea noului testamentu asupr'a tuturoror crestinilor, si nimenea nu este oprit a judecá de religiune, incatu d'in temeiriile S. Scripturi se póta desclini binele de reu. Apoi apostolulu Pavelu dice: Toti crestinii sunt némulu celu alesu, toti sunt sacerdoti regali, poporu santu, si poporulu acvitiuni.

In fine, ajunge si este destulu in jude: *intelligentia rei.*

6) Fiindu că, consistori'a respectiva sta si d'in preoti, apoi in reciprocitatea colegiala a nevoi a se va poté gresí in cóntro legilor besericesci.

7) Fiindu că, déca este absolutu de lipsa, se potu afhá barbati mireni cu studii teologice.

8. Fiindu că, chiar maic'a beserica invétia dicendu: déca te vatema aprópele teu, sfatuescelu singuru, apoi ohiana inca doi frati spre alu certá, in urma arétalu beserice. Beserie'a in sa o forméza si poporulu besericescu, dreptu acest'a credu că ar poté si elu judecá de dreptu,

9) Fiindu că, déca tréba nu este in contr'a canóneloru, atunci tradiune si pracs'a beserice gr. orient. ortodese, inca nu pôte fi astfelu de puternica si deciderca fatia cu spiritulu timpulu si recerintiele imperatiiei ale salutei poporulu besericescu.

Aceste sunt pre scurtu motivele mele pentru introducerea mirenilor in consistoriu dreptu judecatori in causele numite.

Onoratu congressu! Sciu si eu, precum scie dora mai tóta lumea nóstra besericesca, cum ca pre fundamentulu canóneloru s'a pestratu beserie'a nóstra, si pre fundamentulu chiaru a acestoru canóneloru ne aflamu noi astadi aici adunati, — inse eu trebuie se marturisescu, că acei'a ce se cere nu este in cóntro canóneloru, apoi sub impregiurarile intetitôrie, optimismulu nu este bunu, si se pôte templá cumca dusimanulu din launtru multu mai inainte va se fia stricatiune, de catu celu din afara, de care se temu unii. Pentru acest'a eu recomendu onoratu congressu in seriósa a-tentiune si dejudecare caus'a acest'a vitala a beserice nostre.

Conventarea lui Vasiliu Popovicu tienuta in Congresulu nationalu besericescu la 4/16 optovre 1868.

Inalte Congresu! Asupra celorl propuse de D. antevorbitoru locotenintele Stanu in caus'a bunului besericescu ca adeca averea besericesca se se eschida pentru granitie din statutu, si respective din articolulu in desbatare a „epitropiei parochiale“ pentru conventulu că bunulu besericescu de care este vorb'a, nu se asigura in destulu in acestu statutu organicu, si este de acea parere că epitropii fiindu dupa cum dise nesiguri in manducerea acestei averi, lesne vor defraudá din bani si nu vor fi nimeni respundiatori pentru asemenea scaderi, si asi'a dsa propune ca si in viitoriu averea besericesca se remana sub control'a autoritatii militareci.

Inalte Congresu! Propunerea Dlui Stanu a fostu pôte buna atunci candu beserie'a nóstra ortodossa nu erá asigurata prin lege, candu beserie'a nóstra erá fora scutu; astadi inse este cu totulu altu-feliu, astadi suntemu adunati in Congresu unde pre base solide dorimu a ni creá prin noi insine, regularea a totu organismulu besericescu, si prin urmare propunerea dlui Stanu nu pôte, si eu unulu nu dorescu a se practicá si pentru viitoriu adeca separatu de integritatu nostru corpu besericescu, si l'asiguru pe dsa că poporulu nostru, comunitatile nóstre besericesci nu vor alege de epitropi astu-feliu de ómeni, cari se defraude banii beserice, ei va alege persónele cele mai de frunte, ómeni de onóre din comunitate.

Onorate Congresu! Pe catu timpu beserie'a este un'a si ace'a precum in provincie asi'a si in militia, pe catu timpu prin organismulu prezentu eu vedu asiguratu mai bine si fórtu bunulu beserice de catu acelea pe cari le recomanda inaltulu congressu d. Stanu, se bine voiéscu a respinge acésta propunerea, si ca se me esplicu mai chiar, eu unulu inalte congressu nu mai dorescu se vedu pe epitropii nostri cu ladile in spinare standu la compania spre revisiune, nu mai voiescu se vedu atata dejosire!

Pentru acest'a mai rogu inca odata pre naltulu congressu a nu primí motiunea prepussa, éra eu me alaturu la testulu comisiunii.

Economia.

Oradea-mare, 20 opt. 1868.

In tergulu nostru de septemana trecura bucatele cu urmatorele pretiuri; Siniculu de grâu curatu fruntea 7 fl. v. a. intru unu sinicu sunt 4 vici, séu doi meti; siniculu de grâu mestecat 4 fl. 50 cr. Siniculu de secara 3 fl. 80 cr. Siniculu de ordiu 3 fl. Siniculu de papusioiu 3 fl. Fasóla, lintea, madierea e in pretiu moderatu; vitele cornute au pretiu de mijlocu; porci marsiavi sunt cu pretiu mare; cei grasi sunt eftini; parchi'a de oi e cu 7 fl. v. a. Magi'a de lardu 30 fl. v. a. Unu X de carne de vita 26 cr. Culesulu de vie in dealulu Oradici-mari s'a finitu intre resunetele de puscaturi si hore, (cimpoi inca erau,) vinulu nu esi asi'a multu dupa cum era sperantia, din caus'a secetei ce domni la noi mai tóta vér'a; strugurii erau a treia parte uscati; vinulu inse e forte bunu asi'a catu mai că nici celu de la Tocai nu-lu va intrece; pentru vinu nou pana acuma promitu gidovii 6—7 fl. de ocacu, inse proprietarii de vii nici in cea mai mare lipsa nu se invoiescu a-lu dá, fiindu că lucrulu viei a fostu fórtu scumpu; si asi'a colosu nu aru avea mai nemica; tempulu pe la noi e placutu. si nori se pórtu de ploie, de care amu avea mare lipsa, căci ómeni nostri nu potu ará si semaná, ba si ap'a in fontane séca.

Agricola.

VARIETATI.

= *Inscintiare de prenumeratiune la „Gramatic'a romana“ pentru scótele inferiori.* Nici unu cunosctoriu de limb'a romana nu va negá, că gramaticel de pana acum, mai vertosu cele edate cu litere latine, sunt espuse la multe dificultáti, si nu potu multiamí pe deplinu aseptarea receruta, precum nici aceea, cá nu tôte gramaticel sunt aplicabile pentru fia caré etate, nici pentru toti invetiaceii. Eu am avutu ocaziune a espe-

riá céstá din urma impregiurare, că insarcinatulu fiindu a propune studiulu gramaticel romana la scóla militara din Caransebesiu, am intimpinatu multe scaderi si greuminte, care obvenindu-mi parte din sistem'a cea grea a compusetiunii, parte din stilulu celu fórtu latinisatu, am fostu silitu a face multe modificári pentru usiorarea invetiamentulu. Avendu dar motivulu acest'a — usiorarea invetiamentulu — naintea ochiloru, si socotindu, că pentru scolarii precum militari asi'a si alti de orice class'a inferióra, cari se se ocupe cu studiulu limbey rom. voiu fi facutu unu servitiu bunu si folositoriu, m'am indemnatu a dá o gramaticel nóua la lumina, a careia necesitate credu că nimene nu o va poté disputá. In compunerea ei am imitatu pe cei mai renumiti gramaticisti romani, culegendu si de la unulu si de la altulu ce e mai bunu si mai corespondictoriu geniulu limbey, precum in tiesctura asi'a si in ortografia. Ordinea sistematica, lasarea afara a tuturoror acelor observatiuni asupr'a deducerii cuvinteloru din latina, care pentru necunosctorii de limb'a latina nu sunt de nici unu folosu, chiaritatea si precisiunea, preste totu usiorarea ostenelei la invetiare a fostu scopulu dupa care am nisuitu.

Gramaticel va est cam de siepte cóle tiparite, pretiulu ei numai 50 cr. v. a. ca si cei mai seracuti scolaru se si-o póta procurá. DD. Colectantii, osebitu D. D. Protopresbiteri cari au infuintia spre scóle si voiescu a me spriginí in intreprenderea mea, sunt rogati, se aiba bunetate a me asecurá cu unu numeru de prenumeranti catu se pôte de mare, adresandu-se deadreptulu catra subscribulu editoriu la Doznecca, si insemnandu apriatu, cate esemplare mi potu petrece, ca se sciu de aci calculá catatimea tiparinda. Pentru ostenele, dupa 10 esempl. vor primí unulu gratis. Doznecca (Dognacska) in optovre 1868. Mihailu Velceanu parocu si emeritu profesorulu de teologia.

= *(Multiamita publica.)* Suscribulu vinu a aduce la cunoscti'a publica, o generósa fapta a Préméritatulu Mecenatu romanu din Pest'a, D. Alesandru Nedelcu. Intrég'a intelegintia romana scie că acestu marinosu barbatu, patrunsu de ide'a cea sublima a progresulu nationalu in cultura, arte si sciintia a adusu unu sacrificiu insemnatu pe altariulu Mucoloru, prin fundatiunea sa de la Lugosiu; dar scie si acea, că densulu nu s'a opritu la punctulu acest'a, ci se nisue in continuu a nu lasá nece o diua se tréca, fara că se imparta denari de ajutorare pentru tenerii romani. Ast'a o devedesce si ofertulu de 35 fl. v. a. cu cari binevoi a-mi usiorá carier'a de pe campulu Museloru in anulu scolasticu 1867/8.

Fia, ca P. St. D. Nedelcu se afie pentru filantropicele-i oferte totu asi'e multiamita sincera, precum e cea ce i-o oferesece Iontia Badescu asc. de filosofia in universitatea pestana. Badescu.

= *Necrologu* Alisandru Iova parocu gr. or. rom in Percosova, au repausatu in 30 septemvre a. e. in etate de 70 ani si a servitiulu 45 ani; multu a patimitu pentru natiunea sa, in revolutiunea din 1848, multu s'a obositu pentru desvôltarea poporulu; merita se-i dicemu fie-i tieren'a usióra! Percosova 6 optovre 1868. Leonu Dimitrievitia Capelanu gr. or.

RESPUNSURI. „Enciel.“ si „Dieces. n.“ — in nr. ven.

Cursurile din 23 optovre 1868 n. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marz.
Imprumutele de stat:		
Celo cu 5% in val. austr.	54.60	54.70
„ „ contributivnal	59.15	59.25
„ „ nóus in argint	95. —	95.50
Celo in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	71. —	71.25
Celo nationali cu 5% (jan.)	63.30	63.50
„ metalice cu 5%	57.40	57.50
„ „ mala—nov.	58.40	58.50
„ „ 4 1/2%	51. —	51.50
„ „ 4%	45.75	46. —
„ „ 3%	34.25	34.50
Efekte de loteria:		
Surtile de stat dia 1864	98.50	98.70
„ „ 1860 1/2 in celo intrege	84.80	85. —
„ „ 1/2 separata	94. —	94.50
„ „ 4% din 1854	79. —	79.50
„ „ din 1839, 1/2	171.50	172. —
„ bancul de crodet	138.75	138.25
„ societ. vapor. danarena cu 4% ..	91. —	92. —
„ imprum. princ. Eszterházy a 40 fl. ..	150. —	155. —
„ „ Salm	40. —	41. —
„ „ cont. Palfy	29.56	30.50
„ „ princ. Clary	34.50	35.50
„ „ cont. St. Genois	31.50	32.50
„ „ princ. Windischgrätz a 20 ..	21.75	22.25
„ „ cont. Waldstein	21.50	22.50
„ „ „ Keglevich	14.50	15.50
Oblegatiuni desarscinatôre de pamentu:		
Celo din Ungaria	76.50	77. —
„ Banatul tom.	75. —	75.50
„ Bucovina	66. —	67. —
„ Transilvania	70.75	71.50
Actiuni:		
A bancul national	775. —	777. —
„ de crodet	212.30	212.50
„ „ scont	633. —	638. —
„ „ anglo-austriac	163. —	164.50
A societatei vapor. danar.	525. —	528. —
„ „ Lloydulu	232. —	234. —
A dramulu ferat de nord.	186.40	186.50
„ „ stat	262.10	262.30
„ „ „ apus (Ellisabeth) ..	163.75	163.50
„ „ sud	186.60	186.80
„ „ „ langa Tlaza	148. —	149. —
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	187.50	179. —
Bani:		
Galbenii imperatesci	5.50	5.51
Napoleon'ori	9.22	9.23
Friedrichsd'ori	9.60	9.70
Suverenii engl.	11.55	11.65
Imperialii rusesci	—	—
Argintulu	113.45	113.70

Orarie emineate si bune.

DEPOSITULU DE ORARIE

avutu, renumitu de multi ani,

alul

M. HERZ,

orologiarlu oraslanescu

Viena, Stephansplatz nr. 6

in dosulu curtei lui Zwetl ofere alu seu depositu mare de totu felulu de orarie, bine regulate cu garantia pe unu anu, cu pretiulu curentu. Pentru fio-care orarir regulatu se da garantia in scrisu.

Orarie portative de Genf

calitatea cea mai eminenta esaminata de o. r. imprimaria de bani.

Orarie pentru barbati,		de aur:		de argintu:		de aur:		de argintu:	
unu Cylinder cu 4 rub.	10—12	Cylinder, aur nr. 3, 8 rub.	30—36	„ ou fedelu de aur	37—40	ou sticle cristallne	42—45	cu 2 fedele, 8 rubini	45—48
„ ou rub. d'aur d-sar.	13—14	„ „ ou fedelu de aur	40—44	Anchor ou 15 rub.	40—44	email. ou diamante	58—65	Anchor	45—48
Cylinder cu 8 rubini	15—17	„ mai fine, fed. d'aur	46—60	„ ou 2 fedele	55—58	„ cu sticle crist.	56—60	„ en 2 fedele	54—58
„ ou dóuo fedele	15—17	„ ou 2 fedele auritu 65, 70,	80, 90, 100	„ ou sticle cristale	15—17	„ email. cu diam.	70—80	Remontoir,	70, 80, 100
„ ou sticle cristale	15—17	„ sticla crist. fed. d'aur.	60—75	Anchor ou 15 rub.	16—19	Remontoirs fed. d'auru	100—130	„ ou 2 fed. 100, 110, 130	100, 110, 130
Anchor ou 15 rub.	16—19	„ ou 2 fedele	130—180	„ mai fine ou fed. de arg.	20—23	A fara d'acestea se afia orarie de totu felulu de orarie. — Orarie de argintu se aurescu pentru fl. 1—1.50			
„ mai fine ou fed. de arg.	18—22	„ „ mai fine	24—28	„ ou dóuo fedele	18—22	Monogramme si insemne se facu fórtu eftinu. — Se afia orarie de aur si d'argintu cu insemne unguresci.			
„ ou dóuo fedele	24—28	„ engl. ou sticla cristalina	19—25	„ mai fine	24—28	Alarmatoriu ou orarulu, 7 fl.			
„ engl. ou sticla cristalina	19—25	Orarlu Anker de armia, f. dup.	24—26	Anchor Remontoir, fine se radica la urechia	28—30	Alarmatoriu cu orarulu, cari e prindu si luminarecandu alarméza, si e gatitu ca se puseo candu alarméza, 14 fl.			
Orarlu Anker de armia, f. dup.	24—26	„ cu 2 fed.	35—40	Remontoirs sticle cristal.	30—36	Alarmatoriu pentru siguritate, pe gatitu ca se puseo candu alarméza, 14 fl.			
Anchor Remontoir, fine se radica la urechia	28—30	Anchor Remontoirs de armia	38—45	„ ou fedelu de aur	36—40	Alarmatoriu pentru siguritate, pe gatitu ca se puseo candu alarméza, 14 fl.			
„ cu 2 fed.	35—40			email. cu diamante	42—48				

Depositulu celu mai mare de

Orarie cu pendulu (Pendulhren) fabricate proprie

cu garantia pe doi ani.

a se trago in fio-care di 9, 10, 11 fl.
 „ „ totu la 8. di, 16, 17, 18, 19, 20, 22 fl.
 „ „ se bata la óra si la 1/2 30, 33, 35 fl.
 Reparaturile se facu cata mai bine; *insarcinari* din strainetate se ofeptuésu cu cea mai mare punualitate trimittandu-se competint'a anticipative, ori postolpendu-se de la posta; ce nu convine se primescu in schimbu. Orarie, aur si argintu se primescu in schimbu cu pretiurile cele mai inalte. Trimittendu-mi-se pretiulu ori ca se primescu la urma de la posta, trimitu si in strainetate orarie, pentru ege, si pentru cele ce nu se tienu trimitu banii indata pe posta.